

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла
Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра української й іноземних мов та методик викладання в
початковій і дошкільній освіті

СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Академічне письмо»

Шифр за навчальним планом: **ВВ2.01**

освітньої програми: **Початкова освіта**

галузі знань: **01 Освіта/ Педагогіка**

спеціальності: **013 Початкова освіта**

освітнього рівня: **магістр**

I курс, 2-й семестр

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Кількість кредитів – 6		<i>Методи навчання</i> пояснення, демонстрація, комунікативний, інтерактивні методи
Загальна кількість годин – 180		
<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Лекції:		
-	8	
Практичні заняття:		<i>Форми поточного контролю</i> усне опитування, тестування, творче завдання, підсумкові модульні контрольні роботи
-	10	
Лабораторні заняття:		
-	-	
Індивідуальна робота:		
-	-	
Самостійна робота:		<i>Форма підсумкового контролю</i>
-	162	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		Залік
	1/6	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4		
Мова навчання – українська		

Предмет вивчення освітнього компонента «Академічне письмо» – писемний академічний дискурс української мови.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Академічне письмо» пов'язаний з такими дисциплінами як «Освітня політика та лідерство», «Основи наукових досліджень», «Науковий семінар» та сприяє формуванню здатності майбутніх учителів початкової школи писати науковий текст кваліфікаційні роботи.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання освітнього компонента «Академічне письмо» є формування у здобувачів теоретичних знань та практичних умінь щодо принципів та правил дотримання політики академічної доброчесності, формування академічної культури та академічної

грамотності, необхідної для вільного володіння практикою використання методів наукового пошуку, набуття ними практичних навичок усного і писемного наукового мовлення, необхідних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Академічне письмо» є:

- вироблення у здобувачів освіти навичок продукування наукових текстів на засадах академічної доброчесності, толерантності та поваги до чужої інтелектуальної власності;
- професійне володіння інструментарієм наукового письма, вироблення навичок грамотного, логічного та переконливого монологічного та полілогічного наукового мовлення;
- набуття здобувачами освіти досвіду збирання, вивчення, аналізу та перевірки фактів, самостійного пошуку, опрацювання і коректного використання джерел інформації;
- розвиток аналітичних, критичних і творчих здібностей здобувачів освіти;
- вироблення навичок аналізу та реферування наукових текстів різних жанрів, підготовки на основі опрацьованих текстів аналітичних оглядів, рецензій, відгуків;
- формування вміння презентувати себе та результати своєї наукової роботи;
- розуміння сутності академічної доброчесності та нечесності, знання способів запобігання плагіату та боротьби з ним.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	ПР 02. Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.	ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 3: Здатність здійснювати науково-прикладні дослідження на відповідному рівні. СК 2. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
2.	ПР 8. Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-пошуковій і педагогічній діяльності.	ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу. ЗК 3: Здатність здійснювати науково-прикладні дослідження на відповідному рівні.
3.	ПР 09. Планувати, організувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.	ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 3: Здатність здійснювати науково-прикладні дослідження на відповідному рівні. СК 6: Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.
4.	ПР 10. Скласти програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.	ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. СК 7. Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення освітнього компонента «Академічне письмо» відводиться 6 кредитів ЄКТС / 180 годин

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
1	Змістовий модуль 1. Формування академічної культури студента. Академічна доброчесність.	-	-	-	-	-	8	4	4	-	81
1.1	Тема 1. Основні поняття, мета і завдання курсу «Академічне письмо».	-	-	-	-	-	4	2	2	-	41
1.2	Тема 2. Культура особистості дослідника. Академічна доброчесність.	-	-	-	-	-	2	2	-	-	20
1.3	Тема 3. Академічна нечесність та шляхи її попередження.	-	-	-	-	-	2	-	2	-	20
2	Змістовий модуль 2. Академічне письмо як різновид наукового спілкування. Види академічних текстів.	-	-	-	-	-	10	4	6	-	81
2.1	Тема 1. Особливості наукової мови	-	-	-	-	-	2	2	-	-	20
2.2	Тема 2. Види академічних текстів. Наукова стаття як самостійний науковий текст.	-	-	-	-	-	2	-	2	-	20
2.3	Тема 3. Основні категорії академічного тексту.	-	-	-	-	-	4	2	2	-	21
2.4	Тема 4. Бібліографія. Робота з джерелами	-	-	-	-	-	2	-	2	-	20
Разом		-	-	-	-	-	18	8	10	-	162

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами Модуль 1. Формування академічної культури студента. Академічна доброчесність.

Тема 1. Основні поняття, мета і завдання курсу «Академічне письмо».

Мета та завдання навчальної дисципліни «Академічне письмо». Основні поняття курсу (Вища освіта. Університет. Академічна культура. Академічна доброчесність. Академічна свобода. Інтелектуальна чесність. Інтелектуальна свобода. Інтелектуальна власність. Авторське право. Порушення академічної чесності. Кодекс честі. Етичні і правові норми. Моральні імперативи. Академічне письмо. Усна і писемна мова. Науковий стиль. Культура мовлення. Комунікація. Дослідницька робота. Бібліографія. Джерельна база. Цитування, цитата. Покликання. Бібліографічний стандарт. Бібліотечний каталог. Онлайн-каталоги. Бази даних. Бібліографічні менеджери). Цінності та цілі вищої освіти. Академічна культура в ЗВО.

Тема 2. Культура особистості дослідника. Академічна доброчесність.

Поняття академічної культури та академічної доброчесності. Академічна культура й етика у вищій освіті. Академічна доброчесність як запорука якісної вищої освіти. Законодавче забезпечення академічної доброчесності в Україні. Кодекси честі. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі.

Тема 3. Академічна нечесність та шляхи її попередження.

Форми та методи запобігання академічній нечесності. Цінності та цілі вищої освіти. Інтелектуальна власність та її порушення. Авторське право. Основні прояви академічної нечесності. Плагіат як крадіжка інтелектуальної власності. Види плагіату. Академічний плагіат.

Змістовий модуль 2. Академічне письмо як різновид наукового спілкування. Види академічних текстів.

Тема 1. Особливості наукової мови.

Місце наукового стилю серед інших функціональних різновидів мови. Основні характеристики наукового стилю мовлення (функції, підстили, їх жанри). Мовні засоби наукового стилю. Усна й писемна форми наукового стилю. Актуальні проблеми наукового стилю української мови. Поняття культури мовлення. Мовленнєвий етикет як компонент комунікації.

Тема 2. Види академічних текстів. Наукова стаття як самостійний науковий текст.

Види академічних текстів за формою комунікації та способом викладу матеріалу, їх типи та особливості побудови: текст-розповідь, текст-доказ, текст-опис, текст-міркування, текст-визначення, текст-роздум. Загальна характеристика видів академічного письма: наукова стаття, тези, монографія, дисертація, курсова робота, магістерська робота, підручник, посібник, методичні вказівки, реферат, анотація, рецензія, відгук. Стаття як самостійний науковий текст. Сучасні вимоги до змісту, структури й оформлення наукової статті. Принципи побудови наукової статті, етапи підготовки статті до друку. Структура наукової статті.

Тема 3. Основні категорії академічного тексту.

Наукове знання як специфічний зміст наукового тексту. Інформативність, членованість, зв'язність, лінійна послідовність, цілісність, проспекція, модальність, завершеність як основні категорійні ознаки академічного тексту. Основні категорії академічного тексту. Принципи організації академічного тексту. Моделі академічного тексту. Різновиди компресії наукового тексту. Конспектування. Реферування. Тезування. Анотування. Групування джерел. Систематизація матеріалу. Переказ, перефразування, компіляція і плагіат. Посилання, перепосилання та цитування, перецитування, самоцитування: доцільність, вмотивованість, аргументованість, коректність.

Тема 4. Бібліографія. Робота з джерелами.

Поняття про бібліографію, бібліографічний покажчик. Національні правила оформлення бібліографічних покликань (чинний ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання). Міжнародні стилі оформлення бібліографічних покликань. Особливості їх використання залежно від сфери застосування і спеціальності. Пошук наукової інформації. «Авторитетні» й «неавторитетні» джерела. «Псевдожурнал» і «псевдо-видавництво», «список Білла» (Beard's List: Potential, possible, or probable predatory scholarly open-access publishers). Робота з джерелами. Каталог та його види. Картотека. Робота з онлайн-каталогами українських, зокрема університетських, бібліотек. Міжнародні онлайн-ресурси. Пошук інформації в Інтернеті. Пошук в Google, Google Scholar, Google Books. Науково-метричні бази даних (Scopus, Web of Science та інші). Сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери: EndNote, Bibus, JabRef, Papers, Paperpile, ReadCube, Referencer, Zotero, Mendeley тощо. Укладання бібліографії за індивідуальним завданням (до курсової роботи). Посилання, цитати; види цитат, їх грамотне оформлення. Вимоги МОН України щодо посилань та цитування.

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ п/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання / звітності
1	Змістовий модуль 1. Формування академічної культури студента. Академічна доброчесність. Тема 1. Основні поняття, мета і завдання курсу «Академічне письмо».	Основні засади вищої освіти. Академічна культура в ЗВО.	конспект лекції
2	Тема 2. Культура особистості дослідника. Академічна доброчесність.	1. Етичний кодекс ученого України.	реферат / презентація

		2. Кодекс наукової етики.	реферат / презентація
3	Тема 3. Академічна нечесність та шляхи її попередження.	Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні.	реферат / презентація
4	Змістовий модуль 2. Академічне письмо як різновид наукового спілкування. Види академічних текстів. Тема 2. Види академічних текстів. Наукова стаття як самостійний науковий текст.	1. Скласти тези до наукової статті. 2. Добір ключових слів до наукової статті.	тези конспект
5	Тема 3. Основні категорії академічного тексту.	Скласти анотацію до наукової статті.	анотація
6	Тема 4. Бібліографія. Робота з джерелами.	1. Проаналізувати використання цитат і посилань у науковому тексті 2. Зробити підбір літератури за поданою темою та укласти відповідно до вимог оформлення бібліографічного опису.	конспект конспект

VI. Контроль якості знань студентів

Викладання курсу «Академічне письмо» передбачає систему засобів **поточного** та **підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюються на семінарських заняттях і передбачає оцінювання студентів за виконання таких видів навчальної діяльності: написання академічних текстів, відповідь у процесі фронтального та індивідуального опитування, співбесіди тощо; усна доповідь (дискусія, виступ, повідомлення); доповнення усної доповіді; відповідь на питання тесту, підготовка та захист презентації на одну з запропонованих тем.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік. Підсумкова оцінка являє собою середнє арифметичне загальної кількості балів поточного та підсумкового контролю (максимально 100 балів). Залік є формою підсумкового контролю результатів навчання студентів і має на меті перевірку системності засвоєння програмного матеріалу, цілісності бачення навчального курсу, рівня осмислення знань та набуття умінь, їх комплексного застосування у практичній діяльності.

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.

2. Академічна культура українського студентства : основні чинники формування та розвитку // Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень. – Режим доступу : http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf.

3. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – вид. офіц. – введ. з 01.07.2016. – К. : УкрНДНЦ, 2016. – 16 с. – (Інформація та документація).

4. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. – К. : УБА, 2016. Електрон. вид. – 117 с.

5. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства; уклад. С.К. Ревуцька. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. – 81 с.
6. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Переклад з англійської. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP. – Режим доступу : https://academicintegrity.org/wpcontent/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf.
7. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. – Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2012. 320 с.
8. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.
9. Bailey, S. (2011). Academic writing for international studies of business: Taylor and Francis Group, 3rd ed.
10. Kate L. Turabian. Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations, (Chicago Style for Students and Researchers) 9th Edition. 2019.
11. Paul J. Silvia. How to Write a Lot: A Practical Guide to Productive Academic Writing (2018 New Edition) Second Edition.

Допоміжні

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – К. : Таксон, 2016. – 234 с.
2. Гужва О.О. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». – Режим доступу: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf
3. Етичний кодекс ученого України [проект]. – К. : Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. – 16 с.
4. Ільченко О. М. Англійська для науковців. The Language of Science : Підручник. – Вид. друге, доопрац. – К. : Наукова думка, 2010. – 288 с.
5. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. – К. : ДНТБ України, 2019. – 33 с.
6. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови : навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 3-є вид., перероб. і доп. – К. : Центр навч. л-ри, 2017. – 300 с.
7. Посібник для судів з інтелектуальної власності / Бенедисюк М. та ін. – К. : К.І.С., 2018. – 424 с.
8. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю : монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. – 627 с.
9. Семенов О. М., Фаст О. Л. Академічне письмо : лінгвокультурологічний підхід : навч. посіб. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 220 с.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Академічне письмо та бібліографія – Головна. – Режим доступу : bibliosynergy.ua.org.ua/index.php/proekt1.
2. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України. – Режим доступу : mon.gov.ua/content/НоВУНу/.../academichnadobrochesnist.pdf.
3. Кодекс честі викладача державного вищого навчального закладу. – Режим доступу : ktu.edu.ua/uploads/files/.../kodex_vykladacha.doc.
4. Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. – Режим доступу: www.didnioTeKar.YKp/.
5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) – Американські Ради. – Режим доступу : <http://www.saiup.org.ua/>
6. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах : DSpace. – Режим доступу: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.

7. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою Інтернет ресурсів. – Режим доступу:<https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-vUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.

VIII. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	ПУГАЧ ЮЛІЯ МИКОЛАЇВНА
Профіль викладача на сторінці кафедри/факультету	Завідувач кафедри української й іноземних мов та методик викладання в початковій і дошкільній освіті педагогічного факультету
Електронна адреса	yu.m.puhach@udu.edu.ua
Контактний телефон	м.т. +380967032681
Інформація про консультації	Консультації згідно з визначеним графіком кафедри м. Київ, вул. Олександра Кониського 8/14, 11 поверх, ауд. 11-9 (кафедра української й іноземних мов та методик викладання в початковій і дошкільній освіті), тел. 484-40-06

IX. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни (політика навчальної дисципліни)

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занять тощо)

Політика щодо відвідування

Під час вивчення ОК здобувачі вищої освіти дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravy-la-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки.

Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати перескладання результатів навчання ОК відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у встановлений викладачем термін.

Правила виконання завдань ОК: практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки). У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-y-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

9.2. Вимоги до академічної доброчесності студентів.

Політика щодо академічної доброчесності

Політика ОК ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені

Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Х. Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента:

Даний ОК може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції тощо).